

Philtjens neemt handschoenen van cultuurminister Gatz op

“Op korte termijn een Limburgse kunsteninstelling”

HASSELT- “Ik ben blij met de oproep van minister van Cultuur Sven Gatz naar Limburg toe om de trein van cultuursubsidies vanaf 2017 niet te missen”, zegt gedeputeerde van Cultuur Igor Philtjens. “Het scherpt de *sense of urgency* aan. Maar ik kan de minister geruststellen: we zijn dat ook niet van plan. Meer zelfs, we hebben de ambitie om op korte termijn een Limburgse kunsteninstelling uit te bouwen. Dat zou het gemakkelijkst vanuit Z33 in Hasselt kunnen”, zegt Philtjens.

Voor de grote vakantie valt de beslissing naar welk niveau - de betrokken stad dan wel Vlaanderen - de vier belangrijke provinciale culturele organisaties worden overgeheveld. En tegen 1 oktober moeten de subsidiedossiers voor de komende vijf jaar binnen zijn.

Sven Gatz vreest dat Limburg onvoldoende voorbereid is op dit kantelmoment en daardoor de trein van de cultuursubsidies zal missen. Daarom roept hij Limburg op om een tandje bij te zetten.

De oproep van de minister komt geen dag te vroeg. Voor de periode 2012-2017 kreeg Limburg in het kader van het kunstendecreet amper 3,3 procent van de Vlaamse cultuursubsidies of 4,05 euro per inwoner. In Antwerpen liep dat op tot 17 euro per persoon en in Brussels zelfs tot 24,76 euro per persoon. De geschiedenis dreigt zich te herhalen.

Het Limburgs probleem

Hoe kan dat nu? De verklaring is even simpel als ontvullend. Economie en cultuur gaan hand in hand, vooral in de grotere steden. Lange tijd liep Limburg economisch achterop. Onze provincie heeft ook geen grote steden met belangrijke kunstinstituten die op zich dan weer een trekker kunnen zijn voor kleinere initiatieven en organisaties. Het gevolg: weinig Vlaamse cultuursubsidies voor Limburg toen Vlaanderen begon met het uittekenen van een eigen cultuurbeleid. Om de Limburgse leemte op te vullen, is de provincie Limburg dan maar een eigen cultuurbeleid gaan uittekenen. De blikvangers daarvan zijn de vier grote provinciale cultuurinstellingen (Gallo-Romeins Museum in Tongeren, Z33 in Hasselt, Dommelhof Neerpelt en de Provinciale Bibliotheek Limburg in Hasselt). Voorts zijn er het Domein Bokrijk en het Cultuurplatform dat de belangrijkste culturele actoren verenigt.

Daarnaast geeft de provincie ook subsidies. Dat maakt dat kunstorganisaties in Limburg zich vooral tot de provincie wenden voor subsidies. Maar vanaf 1 januari 2017 kan dat niet meer. De provincie verliest dan haar bevoegdheid

cultuur. Dit betekent dat de Limburgse instellingen zich rechtstreeks tot Vlaanderen zullen moeten richten voor subsidies. Daar knelt het schoentje. Ze zijn dat niet gewoon, subsidiedossiers zijn te vaak onvoldoende onderbouwd.

Grenzen doorbreken

Igor Philtjens, als bestendig afgevaardigde naast toerisme ook bevoegd voor cultuur, is zich bewust van het probleem. Daarom heeft hij op 25 februari van vorig jaar de Limburgse kunstensector een eerste keer bijeengebracht om zich te beraden over de situatie. Daarna volgden nog meer formele en informele vergaderingen.

Igor Philtjens: “Uiteraard stellen we ons vragen bij de beslissing van de Vlaamse regering om de provincies hun bevoegdheid inzake cultuur af te nemen. Waarom was dit weer nodig? Maar goed, de beslissing is er en we zullen zorgen dat onze dossiers op tijd klaar zijn. Tijdens onze eerste vergadering, zeg maar onze staten-generaal van de kunsten, hebben we afgesproken om samen te werken en zo te komen tot sterkere en beter onderbouwde dossiers.”

De tijd begint wel te dringen.

“Wanneer structuren veranderen, dan roept dat altijd enige weerstand op. Men botst ook op onverwachte problemen. Daarom ben ik blij met de oproep van minister Gatz. Het doet ons allemaal beseffen dat er een grote *sense of urgency* is, dat we geen tijd te verliezen hebben.



FOTO LD



Ons Limburgs probleem is cultuurproductie, talentontwikkeling, experiment, onderzoek

Igor PHILTJENS

De minister heeft het over twee treinen. Ons probleem is dat we nog altijd niet weten naar welk niveau - de betrokken gemeente dan wel Vlaanderen - de provinciale instellingen worden overgeheveld. Dat bemoeilijkt de voorbereiding van de subsidiedossiers die tegen 1 oktober bij de minister moeten liggen in het kader van het nieuwe kunstendecreet.”

Hoe gaat u dat oplossen?

“We bereiden de dossiers voor, los van de vraag naar de toekomst van de provinciale instellingen. In augustus hopen we af te ronden, tegen 1 oktober zijn ze bij de minister. Het enige wat we de minister vragen, is dat we ook na 1 oktober de juridische structuren nog in orde mogen brengen.”

Het zullen goede dossiers moeten zijn. Vlaanderen is streng in haar beoordeling.

“We hebben de Strategische Visie nota Kunsten van de minister goed gelezen. Hij wil enerzijds meer geld uittrekken voor de kunsteninstellingen en anderzijds voor projectsubsidies. Dat betekent minder geld voor de kleinere organisaties en initiatieven. Daarom zullen we sterke dossiers voorbereiden waarbij we, zoals de minister vraagt, over de grenzen van de verschillende kunstendisciplines zullen samenwerken en oog zullen hebben voor nieuwe opportuniteiten. We willen ook door onze provinciegrenzen breken. Z33 heeft al een internationale uitstraling. Tooneelhuis de Queeste gaat samenwerken

Vorige week riep minister van Cultuur Sven Gatz onze provincie op om de Vlaamse trein van cultuursubsidies niet te missen. In interviews met Eric Donckier en Christof Rutten zeggen Igor Philtjens en Patrick Dewael dat ze dat ook helemaal niet van plan zijn.



SUBSIDIES VAN VLAANDEREN		
	Jaarlijkse subsidie (euro)	Euro per inwoner
Limburg	3.395.953,39	4,05
Vlaams-Brabant	5.528.400,14	5,13
West-Vlaanderen	13.856.608,68	11,95
Oost-Vlaanderen	22.043.446,28	15,39
Brussel	26.972.369,32	24,76
Antwerpen	29.660.476,18	17,00

SUBSIDIES VAN DE PROVINCIE		
	Jaarlijkse subsidie	Euro per inwoner
Vlaams-Brabant	17.316.383,51	15,63
West-Vlaanderen	18.581.015,30	15,80
Oost-Vlaanderen	23.857.569,00	16,24
Antwerpen	41.284.805,00	22,90
Limburg	27.142.827,00	31,69



met Braakland in Leuven. Het Gallo-Romeins Museum wil dat doen met Luik, Aken en Maastricht."

De minister vindt ook dat Limburg op termijn naar een eigen kunstinstelling moet streven.

"Ook daar zijn we mee bezig. We denken dat dit het gemakkelijkst vanuit Z33 zou kunnen. We hebben er trouwens al een werktitel voor: B1."

Van Z33 naar B1

Z33 heeft zich een internationale faam uitgebouwd als huis voor actuele kunst met een sterke klentoon op vormgeving. Het is ook bekend om zijn kunst in de open ruimte (PIT in Borgloon-Heers en de Unie Hasselt-Genk). De stuwende krachten achter Z33 zijn zakelijk directeur Jan Bloemen en artistiek directeur Jan Boelen.

Van Z33 naar B1. Dat moet u eens uitleggen.

Igor Philijns: "De culturele centra van Hasselt (CCHA), Genk (C-Mine), Beringen (Casino), Tongeren (Velinx) en Maasmechelen, om het bij deze voorbeelden te houden, leveren schitterend werk. Het cultuur aanbod is ruim en divers. Ons Limburgs probleem is cultuurproductie, talentontwikkeling, experiment, onderzoek. Dat maakt dat jonge kunstenaars uit de provincie wegtrekken naar de grote steden. Dat is jammer. Ook omdat creatieve kunst hand in hand gaan met creatieve economie."

En dan zou Z33 die jonge mensen een kans kunnen geven?

"Een studie door de VUB in 2013 naar aanleiding van kunstbiënnale Manifesta in Genk toonde duidelijk aan dat de professionele kunst in Limburg te versnipperd en te kleinschalig zijn om bovenlokaal een rol van betekenis te kunnen spelen. Nog altijd volgens die studie kan dat enkel gekeerd worden door het ambitieniveau op te krikken, door meer samen te laten samenwerken en door te streven naar een instelling met voldoende inter-

ationale uitstraling, zodat men op een positieve manier naar cultureel Limburg gaat kijken en niet enkel Limburg ziet als dat van het bronsgroene eikenhout. Dan worden we automatisch aantrekkelijker voor creatief talent, investeerders en culturele toeristen."

Z33 heeft die ambitie.

"Er zijn nu zeven Vlaamse kunstinstellingen. Net zoals het STUK in Leuven hebben ook wij met Z33 de ambitie om een kunstinstelling binnen de provincie te hebben. Er ligt trouwens al een dossier bij minister Gatz. Waar de meeste kunstinstellingen de nadruk leggen op podiumkunsten, wil Z33 zich vooral profileren in de disciplines van



Z33 in Hasselt wordt verbouwd en zou wel eens de kunstinstelling van Limburg kunnen worden.

FOTO KV

architectuur, vormgeving, actuele beeldende kunst en audiovisuele kunst. Ze willen daarvoor samenwerken met de kunstorganisaties in deze disciplines, die op alle manieren administratief en dossiermatig ondersteunen en linken leggen naar het hoger kunstonderwijs, wetenschap en economie. Zo ontstaat er een ecosysteem waar iedereen betef en sterker van wordt."

Maar wat hebben andere disciplines zoals theater, dans of muziek hiermee te maken?

"Het is wel degelijk de bedoeling om Z33 naar voren te schuiven als Limburgse kunstinstelling met de focus op architectuur, vormgeving, beeldende kunst

en audiovisuele kunst. Ook voor de andere disciplines zoals bijvoorbeeld de podiumkunsten zouden we een gelijkaardig samenwerkingsmodel moeten kunnen uitwerken. Anderzijds stellen we vast dat de grenzen tussen de verschillende disciplines meer en meer vervagen. Kunstenaars en organisaties worden multidisciplinair. En dan is het de vraag waarom de verschillende samenwerkingsverbanden niet op hun beurt zouden kunnen samenwerken. En zo komt ik tot mijn B1-verhaal. De Bonnefanten school - vandaar de B1 - is afgebroken. Daar komen nieuwe ruimtes. Waarom zouden we die ook niet ter beschikking kunnen stellen voor jonge kunstenaars uit andere disciplines."

Patrick Dewael heeft grootse plannen in Tongeren

TONGEREN - "De herpositionering van de provinciale culturele instellingen en het kunstbeleid van Sven Gatz zijn een opportuniteit. Wij willen die aangrijpen om van Tongeren zowel een historische als een hedendaagse cultuurstad te maken", zegt Patrick Dewael.

Dewael, fractieleider van Open Vld in de Kamer en burgemeester van Tongeren, was in een vorig leven minister van Cultuur. Mede daarom voelt hij zich aangesproken door de oproep van huidig minister van Cultuur Sven Gatz.

Schatkamer

Patrick Dewael: "We weten nog niet goed wat de Vlaamse regering van plan is met het Gallo-Romeins Museum. Hoe dan ook staan we klaar om mee de regie te voeren. Korte beslissingslijnen werken gemakkelijker. Het museum wordt een onderdeel van een hele erfgoedsite die we ook als geheel willen valoriseren. Volgend jaar openen we in de basiliek de Schatkamer waarin we een van de rijkste kerkschatten van West-Europa zullen tentoonstellen. In 2017 openen we de Archeologische Kelder onder de onder de basiliek waar we de ontstaansgeschiedenis van Tongeren vanaf de Romeinse periode zichtbaar

zullen maken. En dan is er uiteraard ook nog het Begijnhof."

Het zal de roep van Tongeren als oudste stad van het land versterken en derhalve ook voor meer toerisme zorgen, weet Dewael. Maar dat is niet genoeg. Er moet, enigszins plastisch uitgedrukt, constant leven in de brouwerij gebracht worden om actueel te blijven en bezoekers te interesseren. De opeenvolgende tentoonstellingen (Sagalassos, de Etrusken, de Vikingen) helpen daarbij. Op korte termijn wil Patrick Dewael veel meer. Volgend jaar zijn er de Kroningsfeesten. Vanaf 2017 moet Cultuurzomer Tongeren een weerkendende gebeurtenis worden.

Troeven

"We hebben in Tongeren heel veel troeven. De wekelijkse antiekmarkt die de grootste van Europa is, b-Classic, de vroeger Basilica-concerten, in het kader van het Festival van Vlaanderen. De Romeinse en middeleeuwse omwallingen. De Velinx. Het probleem is dat al deze zaken al te vaak los van elkaar staan. We willen ze verbinden en doen samenwerken om te komen tot een jaarlijks weerkend cultuurfestival. Om dat in goede banen te leiden, hebben we Paul Lambrechts aangetrokken.

Hij was eerder al betrokken bij het project Maastricht Europese Cultuurhoofdstad. En hiervoor willen we ook heel graag samenwerken met de andere provinciale cultuurorganisaties, met de andere steden in Limburg en met Z33 wanneer het zich ontwikkelt tot de Limburgse kunstinstelling."

En alsof dit alles nog niet volstaat, heeft Patrick Dewael nog een derde ambitie. "We zijn nu vooral een receptieve cultuurstad, we willen ook een graag een productieve cultuurstad worden die ruimte geeft aan jonge kunstenaars. Dat mag men letterlijk verstaan. We denken dan aan ruimtes, laboratoria en residencies. Maar ook aan opportuniteiten: om hun creaties op te voeren of tentoon te stellen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de Negende Maand waarbij we om de twee jaar aan een beeldend kunstenaar de kans geven om een kunstwerk in het stadsbeeld te integreren."

